

Приморске новине

ЛИСТ ССРН ОПШТИНЕ БУДВА

ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО

ГОДИНА XVI БРОЈ 306.

15. ОКТОБАР 1986.

ЦИЉЕНА 30 ДИНАРА

(Снимио: М. Тодоровић)

НА КРАЈУ ТУРИСТИЧКЕ СЕЗОНЕ

БУДВИ - НОВА ПРИЗНАЊА

НА СВЕЧАНОСТИ у хотелу „Пицал” у Поречу, 4. октобра проглашен је овогодишњи шампион туризма, као побједник у великој оцјењивачкој акцији „Туристичка патрона 86”, коју већ 12 година спроводи „Вечерњи лист”, у сарадњи са Туристичким савезом Хрватске, АМСХ, другим програмом Радио-Загреба и Ватрогасним савезом Хрватске.

За овогодишњег шампиона туризма проглашен је Пореч, коме је до дијелјена „Златна амфора”, Туристичког савеза Хрватске, Велико златно сунце „Вечерњег листа” и Златна плакета Ватро-

гасног савеза Хрватске.

Међу добитницима посебних признања налази се и Будва. „Златно сунце”, „Вечерњег листа” и статуу „Сунчани сат” Радио-Загреба Будва је добила за најбоље изведен ванпансионски садржај у овој сезони.

Свеченом уручивању награда „Туристичке патроле 86” у конгресној двојици „Југотурс“ из Лондона продаје аранжмане за љето 1987.

ОЧЕКУЈЕ СЕ НАЈЕЗДА БРИТАНАЦА

НАЈВЕЋИ свјетски организатор туристичких путовања у Југославију, „Југотурс” из Лондона, почетком октобра товалиштима за љето идуће године. У продаји је 250.000 пакет-аранжмана за „Југотурс” вјерују да ће већ првог датума јунајти највећи земљи (не рачунајући на продаје „планути” најмање 20.000 путника) и тиме већ сада обијекта товања. Цијена љетовања у Југославији надмашила је суперекорд од 211.000 путника.

Како тврде у „Југотурсу” број путника, који ће посредством овог реномираног туроператора посетити Југославију кретаће се око 259.000.

— ТУРИЗМУ НАШЕ ОПШТИНЕ ПРИПАЛИ ЈОШ ДВА ТРОФЕЈА: „СУНЧАНИ САТ“ И „ЗЛАТНО СУНЦЕ“

— ПРИЗНАЊА ОВОГ ПУТА СТИГЛА ИЗ ЗАГРЕБА

рани хотела „Пицал” у Поречу, присуствовали су истакнути друштвено-политички, привредни и туристички радници СР Хрватске и општине Пореч.

У име Скупштине општине Будва награде је примио начелник Одјељења за привреду СО „Бојко Прибилић”.

Вл. Станишић

агенције које своје гости жеље да уpute у објекте на југојадранском и другим нашим ље- готурсима из Лондона, почетком октобра товалиштима за љето идуће године. У продаји је 250.000 пакет-аранжмана за „Југотурс” вјерују да ће већ првог датума јунајти највећи земљи (не рачунајући на продаје „планути” најмање 20.000 путника) и тиме већ сада обијекта товања. Цијена љетовања у Југославији надмашила је суперекорд од 211.000 путника.

Па ипак, у „Југотурсу” се надају још једном рекорду, поготово зато што су Шпанци најавили поприлично поскупљање своје туристичке понуде.

В. С.

РАДИША ГАЧИЋ И МИЉАН РАДОВИЋ У „МОНТЕНЕГРОТУРИСТУ“

ПОСТОЈЕ УСЛОВИ ЗА ЈОШ БОЉЕ РАДНЕ РЕЗУЛТАТЕ

У ОБЈЕКТИМА „Монтенегротуриста”, инострани и домаћи гости су ове туристичке сезоне оставили око 3 милиона ноћија. Рачуна се да ће укупан приход износити око 40 милијарди динара, а да ће девизни прилив бити око 60 милиона долара. Ти резултати надмашују и то знатно оне остварене у тој прошле године, која је у нашем туризму, означена као рекордна.

Ово је, између остalog са општено у разговорима које су 8. октобра са представницима „Монтенегротуриста” водили Радиша Гачић, секретар Предсједништва ЦК СКЈ, Миљан Радовић, предсједник Предсједништва ЦК СК Црне Горе и Саво Шекарић, секретар Предсједништва ЦК СК Црне Горе.

Централна тема овог скупа била је стање самоуправних друштвено-економских односа у овом туристичко-

-угоститељском колективу, другом по величини у нашој земљи, добро познатом и чуvenом и ван наших граница.

По ријечима Душана Лижевића, предсједника Попловодног одбора „Монтенегротуриста”, овај колектив, чији се објекти налазе у 11 црногорских општина, из године у годину постиже све боље резултате. Током прошлеке и ове године страни туристи (махом са подручја западне Европе, показали су огромно интересовање за објектима на Црногорском промју који су у саставу ове радијне организације. И за идућу сезону интересовање је огромно, знатно веће него што износе капацитети „Монтенегротуриста”. Стога је питање даљег развоја ове организације једно од најзначајнијих. Потребни су нови хотели и други угоститељски објекти јер се непреста нојављују нове туристичке

ТУРИСТИЧКИ БАРОМЕТАР

ОКТОБАР БОЉИ НЕГО ЛАНИ

У ХОТЕЛСКОМ комплексу у Бечићима, 10. октобра боравило је 2.100 станих туристичких. То је знатно више него у истом периоду прошле године — рекао нам је директор ООУР „Бечићка плаја” Трипко Матовић. Благи пад страних туристичких који ће наступити до 16. октобра, биће надокнаден одржавањем двају великих скупова у Бечићима — Конгрес путара, који почине 16. октобра и Конгрес исхране Југославије, 22. октобра мјесеца. Осим тога у комплексу Бечића ће у другој половини октобра боравити неколико група домаћих гостију.

Вл. Ст.

ажаји. По његовим ријечима, треба објединити акумулацију у овој организацији (то ће бити омогућено примјеном новог самоуправног концепта који је усвојен у „Монтенегротуристу”) и уз средстава ФНП како и она која се остваре путем удржавања рада и средстава на доходовним принципима, створити солидну базу за реализацију нових пројеката. Уз то, примијетио је Радовић, у фуниципију туризма треба укључити и бројне виле и вилене дистрибуторе које су изграђене на атрактивним просторима, до брим дијелом и из средстава друштва.

— Резултатима који се постижу тренутно, који су сва како добри, али не и толико добри да не би могли бити и бољи, радни људи „Монтенегротуриста” а и сви други који индиректно раде у туризму, не смију се задовољити, нагласио је Радовић. — Унутрашње резерве

(Наставак на 3. страни)

СЈЕДНИЦА СКУПШТИНЕ ОПШТИНЕ

ОДЛОЖЕНА ОДЛУКА О ГРАЂЕВИНСКОМ ЗЕМЉИШТУ

ЧЕТВРТА СЈЕДНИЦА Скупштине општине протекла је у знаку расправе о предлогу одлуке о грађевинском земљишту, која није донојета јер су делегати тражили да се о њој поново изјасне делегација.

Зашто одлука о грађевинском земљишту није донојета и да ли се ради само о формално-правним или и о суштинским недостатцима, питање је које тражи одговор. Наиме, ова одлука је била најављена расправи током аугуста и на њу није било битнијих примједби. Додуше, није ни било много расправе, нити је општински орган управе подстицао расправу да би се дошло до најквалитетнијих решења у одлуци. То ком утврђивања предлога одлуке предлагају је проширио утврђивање градског грађевинског цијенама накнаде за уског земљишта (комуналне) што је у најрту одлуке која је била најављена расправи постојало само као право и дужност Скупштине општине. Та промјена иако не су штанска изазвала је веће интересовање па је било много више расправе и примједби делегација.

Осмислијана делегација примједбе је дала и скупштинску комисију за прописе. Извршни одбор је прихватио највећи број примједби и делегатима прије сједнице Скупштине општине подијелио пречишћени текст одлуке о грађевинском земљишту. Иако суштински није било битних разлика између текста одлуке који је био на расправи и пречишћеног, неколико делегата је тражило да се одложи доношење одлуке и о њој поново изјашњавају делегације, што је и прихваћено.

Не улазећи, овом приликом, у све мотиве и разлоге недовоношења ове одлуке, ваља напоменути да је тиме општина доста изгубила јер су одлуком о грађевинском земљишту били предвиђени критеријуми и мјерила који би омогућили другачији обрачуни и накнаде за уређење градског грађевинског земљишта чиме би се обезбиједила неопходна (и планирана) средстава за комуналну изградњу и уређење подручја општине.

Скупштина општине је на истој сједници усвојила Програм финансијске консолидације привреде и банака, а усвојен је и стављен на јавну расправу најрт одлуке о морском добру.

Усвојена је и информација о спровођењу детаљних урбанистичких планова Подко

шљун, Розино и Бечићи. Због недоречности и пропуста прописом њихове израде, који онемогућавају њихово досљедно и потпуно спровођење, Скупштина општине је овластила општинско Одјељење за урбанизам да у спровођењу ових планова отклања уочене недостатке, под условом да се тиме не одступа од основног концепта плана, а уз сагласност обрађивача плана или Републичког комитета за урбанизам. Због насталих проблема око остварења пречега право градње ранијих власника, који то не могу остварити према важећој одлуци јер не раде и не живе

ве на подручју наше општине, предложено је општинском Одјељењу за урбанизам да у оквиру намјене простоја предвиђеног Генералним урбанистичким планом општине одреди посебну локацију за викенд-градњу. Сада шири власници земљишта који не могу остварити право градње на подручју детаљних урбанистичких планова Подкошљун, Розино и Бечићи, имали би право првенства, док би се остale парцеле за индивидуалну стамбену изградњу давале на коришћење путем конкурса.

В. М. Станишић

ИЗБОР И ИМЕНОВАЊА

На предлог Општинског вијећа Савеза синдиката, Вијеће удруженог рада Скупштине општине је донијело одлуку о утврђивању листе кандидата за избор чланова дисциплинских комисија организација удруженог рада и других самоуправних организација и заједница на територији општине.

На листи кандидата су: Мира Грегорић, Рајка Буровић, Жарко Пламенац, Крсто Борета, Драган Недовић, Ковиљка Бачић, Зоран Шпадијер, Боко Поповић, Горан Орлић, Нада Матовић, Весна Митровић, Мирко Кисић, Невенка Гргорић, Раде Јаковић, Мирослав Ивановић, Аница Вајон, Драгица Поповић, Војо Головић, Петар Бановић, Милимир Маљевић, Радмила Николић, Борђе Ковачевић, Владо Митровић, Драган Радиновић, Бранислав Бешовић и Борђе Медин.

На заједничкој сједници свих вијећа, за делегата Скупштине општине Будва у Скупшину Заједнице национални парк „Дурмитор“ изабран је Бранко Лопићић, делегат Вијећа удруженог рада.

ОСВРТ

ТУРИСТИЧКЕ „СИТУАЦИЈЕ“

И ПОРЕД великих напора које смо уложили да овогодишња туристичка сезона буде квалитетнија, како у по гледу одржавања чистоће мјеста, тако и пружања свих видова туристичких услуга, кискали смо на „ситницама“, које су допринојеле да многи туристи пођу из нашег краја са ружним утисцима. Поменућемо само неке од њих:

Улицама нашег најекслузивијег туристичког насеља, познатог, већ, и ван граница земље — „Словенска плажа“, свакодневно су досађивале гостима Ромке са испруженим руком тражећи милостину.

На читавом потезу променаде дуж Словенске плаже, од хотела Будва до хотела „Парк“, протезала се једна непрекидна „буља пијаца“ на којој су се нудиле којека кве дрангулије, почев од варених класова до шунд лите

ратуре и кича. Плажом су не прекидно шпартале продаје чиши мекици и крофни, нудећи своју робу под врло нехигијенским условима. Као мрачији кружили су трговци по плажи од купача до купача нудећи пиво и сокове по ценама и по три пута скупљим него што су их куповали у „Центропрому“.

Све се то одвијало под ногом инспекције и других надлежних органа, који су интроверени кампањски и крајње неефикасно.

Један наш туристички радник присуствовао је немилој сцени испред Буџанског банка: у вријеме паузе, између 12 и 1 сат, пред Банком се искупило више грађана, међу којима је био и један страни туриста. У један сат Банка је требала да се отвори. Као што је прошло пет минута, а врата се нијесу отворила, стража је пришао и почeo да снажно дрми врате и гласно чице, показујући прстом на таблу на којој је исписано радно вријеме. Присутни мјештани, који су тако чекали да обаве посао у банци, нијемо су посматрали странца и забављали се његовим наступима нервозе.

Није тешко претпоставити какав ће утисак овај страни туриста понијети из Будве. Сигурно је једно: тај нам више никада неће доћи. А то је само један примјер.

С. В.

Приморске новине

Лист ССРН општине Будва. Уређује: Редакциони колегијум. Главни и одговорни уредник: ВЛАДИМИР СТАНИШИЋ. Издавач: Културни центар Будва. Адреса редакције: „Приморске новине“ — Будва, телефон: 41-194 — Број жијро рачуна 20710-603-1809 код СДК Будва — Штампа: РО за графичке производе и услуге „Андија Палтацић“ — Котор. Претплата: годишња 1.050 дин.; за иностранство 20 долара. — Рукописи се не враћају

ИЗГЛЕД

НЕОБАВИЈЕШТЕНИ ДЕЛЕГАТИ

На последњој сједници сва три вијећа Скупштине општине, делегати нијесу прихватили предлог одлуке о уређивању и коришћењу градског земљишта.

Одложено је усвајање одлуке о начину обезбеђења средстава за изградњу регионалног водовода, виталнији ефекти овога ендеса и да се узгајију редне гране на овом простору.

Речено је да се касни изради програма Јединица консолидације у основним организацијама удруженог рада.

Делегати о свим тим проблемима тек су сазнали на самој сједници, па су, са правом, ставили „првено свијетло“ на доношење одлука а, са друге стране, струјним службама Скупштине општине дали до знања да се убудуће у раду морају понашати одговорније.

Д. Н.

РИБАРИЦЕ НА МОРУ

ЛОВ У МУТНОМ

НЕПОШТОВАЊА закона о рибарију на мору у Будви има на претек. Лове „питоми“ и „дивљи“, све под паром да то раде у интересу проширења туристичке понуде.

А, искусни будвански кули нар (замолио нас је да му име не помињем) каже да се на рибарским „сеансама“ искључиво служи замрзнута риба, она увезена из јапанског и других океана и мора.

У Одјељењу инспекцијских служби у Будви, о том проблему разговарали смо са на челником Одјељења, Драгном Дулетићем и инспектором за лов и риболов, јер ће мораји да се одрекну обимне до пунске зараде.

Истичу да у овој области у Будви и даље има проблема. Смета им што је „устоличен“ инспектор за лов и риболов, јер ће мораји да се одрекну обимне до пунске зараде.

— Лов у мутном убудуће ће бити све мање, па свима који су се у томе понашали комотно поручујемо да ћемо законске одредбе и у тој облици досљедно примјењивати, кажу у Одјељењу инспекцијских служби.

Д. Н.

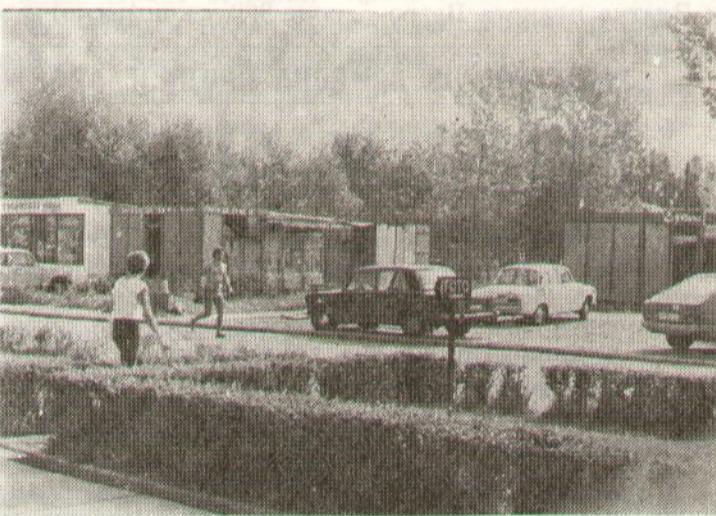
ТН „СЛОВЕНСКА ПЛАЖА“ ГОСТИ ИЗ АУСТРИЈЕ

Лијепо сунчано вриједе и релативно топло море и даље привлаче стране и домаће туристе. Посебно је највише гостију на нашој будванској ривијери.

— Сезона још добро „гуре“. Од 13.810 кревета, колико имамо у хотелима на Црногорском приморју, у њима је 10. октобра боравило преко 11.000 гостију, што је за дваје хиљаде више него прошлог октобра у овој вријеме. У хотелима „Монтенегротуриста“ је пре ко 10.500 странаца. Најбоље су попуњени хотел „Авала“ и Туристичко насеље „Словенска плажа“, чак са 99 одсто, рекао нам је, директор „Монтенегро експреса“, Дики Кажа негра.

Занимљиво је, да су ових дана у „Словенској плажи“ од 2.400 гостију, свега четири били домаћи. Иначе, у овом атрактивном хотелском насељу, одмах се 800 корушских Словенаца из Аустрије.

П. С.

(Наставак са 1. стране)
су велике и од туризма, који је одређен као један од стратешких праваца развоја црногорске привреде, треба много више да добијемо. Уз објекте намењене гостима, треба градити такозване инфраструктурне објекте без којих нема правог развоја туризма. Треба прије свега, на жедно Црногорско приморје довести воду, што значи да треба итекако водити рачуна о изградњи регионалног водовода на којем су радни већ започети. Уз то нужно је изградити и друге објекте комуналне инфраструктуре.

На овом скупу је речено да је у „Монтенегротуристу“ послана вишегодишње активности, коначно окончан је-

дан важан посао који ће омогућити бржи развој друштвено-економских односа. Ријеч је о новој самоуправној њеми овог колективе, према којој ће се радити већ од почетка наредне године. Смањен је број основних организација удруженог рада, а битне промјене су начињене и код организација такозваних заједничких функција.

Чуло се и то да су домаћи гости у посљедње вријеме некако у другом плану што представља велику ште ту и заблуду, па је констатовано да атрактивним програмима при чему треба водити рачуна о цепу нашег радног човјека, треба домаће гости доводити, нарочито у предсезони и послје ње. Такође је истакнуто да ту-

ристичку сезону треба помjerити и на зимски период.

Било је ријечи и о положају сезонске радне снаге, који није адекватан њиховим напорима у току лета. Те људе који у вријеме жарких дана јуна, јула и августи раде по десетак и више сати, треба више стимулисати, брже их преводити у стапни радни однос и чинити друге напоре који ће омогућити боље животне прилике за њих.

Послије разговора у „Монтенегротуристу“ Радиша Гачић је са својим домаћинима обишао стари будвански град у којему су у току обимни радови на ревитализацији његовог урбаног језгра.

С. Грегорић

Мислим да је у Црној Гори прије свега, привредна ситуација веома тешка и сложена, карактерише је све оно што је карактеристично и за укупну привредну ситуацију са додатним тешкоћама, које су опет специфичне за неразвијена подручја наше земље. Мислим да су основни правци изласка из тог стања, пре свега, залагања и напора читавог нашег друштва за досљедну реализацију дугорочног програма економске стабилизације. По том активности из тог програма и мера текуће економске политike за олакшавање ситуације, неразвијеним републикама и покрајинама Косово и наравно активности субјективних снага републике ЦГ на превазилажењу проблема почевши од ООУР, преко друштвено-политичких заједница до републике и њених органа. Задатак је СК да се из фазе програмирања за датака крене у њихову реализацију и да се степен активности укупних свих друштвених снага подigne ипак на већи степен и да буде адеkvatan težinu situacije. Мислим да резултати који постижу појединачни колективи могу бити добар примјер за то и показатељ да се може постићи у овим условима веома доста. Ја бих се послужио примјером из КАТ — који постиже изузетно добре производне резултате. Користи максимално капацитете, постиже изузетан квалитет

ИЗЈАВА РАДИШЕ ГАЧИЋА

СРЕДСТВА ЈАВНОГ ИНФОРМИСАЊА НАКОН РАЗГОВОРА У БУДВИ

производа и велики дио своје продукције пласира на стручном тржишту. Што не по стиće боље економске резултате није крвица самог тог колективе него и у нашој текућој економској политики и недостата ка потребне ефикасности у спровођењу опредељења дугорочног програма економске стабилизације. „Монтенегротурист“ показује како може добром организацијом ради да се постиже доста у дефиницији прилика за нашу земљу, сама чињеница да се ка пасивима у пуној мери користе 180 дана да су и данас скоро у целини попуњени да ће се остварити девизни прилив од 60 милиона долара у овој сезони говори да се постижу добри пословни резултати. Разговори су показали да се може још и више уз брзину организацију коришћење сопствених резерви, уз одговарајуће подстицајне мере друштва које су утврђене као правци наше политике у дугорочном програму и текућој економској политики.

Данас смо били у прилици да видимо и напоре и зала гања и конкретне резултате

на санирању последица земљотреса у области културе и заштите историјских споменика. Мислим ово што се ради у старом граду у Будви да је пример добре бриге друштва у заштити споменика и омогућавању младим генерацијама наше земље да се упознају са достигнућима цивилизације из претходних периода или да је то значајно и као комплетирање туристичке понуде овог подручја, вајарска културних вредности и напор да се они учине доступним широм круга посјетилаца не само у нашој земљи него и у читавој Европи. У разговорима смо се уверили да се такви напори уложу и у другим деловима ЦГ. Мислим да такву оријентацију треба подржати јер из фазе бриге о економским потенцијалима, обнављању туристичких капацитета, привредних капацитета у целини, до лазимо у ситуацију када почнемо са више пажње, са више средстава да се окрећемо и према овим објектима, што је веома значајно и за читаву нашу земљу мислим, о локалитету о којима се ради и ДПЗ у којима се ти објекти налазе.

ЈАДРАНСКИ САЈАМ

ИЗЛОЖБА ГРАЂЕВИНАРСТВА

Овогодишња изложба „грађевинарство 86“ на Јадранском сајму окупила је око 70 организација из наше земље и неколико фирм из иностранства. Изложба је отворена 29. септембра, а затворена је 3. октобра.

— Ова једногодишња смотра остварења наших и иностраних производача и немара треба да омогући упознавање савремених технолошких креатива и квалитета производње, размјену искустава, посебно у грађевинском подручју на сејзмичким подручјима, и да кроз концентрисање на понуду обезбиједи увид у могућности ове привредне гране, истако је на отварању Јанко Ражнатовић, генерални директор Јадранског сајма.

Отварајући Осму међународну изложбу „Грађевинарство 86“, предсједник Републичког комитета за урбанизам и грађевинарство, Миодраг Дубак је рекао: „Ова

привредна манифестација, која је организована у оквиру Јадранског сајма, окупила је и ове године велики број излагача, а преко њих и велики број инвеститора, пројектантова, производња машина и опреме и извођача радова. Због тога је ова изложба не само својеврсна смотра дос

тигнућа у грађевинарству и прилика да се упознајемо о техничко-технолошким иновацијама у овој привредној грани, већ и могућност за међу собно боље упознавање и размену искустава стечених у реализацији инвестиционих захтева, како би још брже градили.

П.

СЕДМИ КОНГРЕС БИОЛОГА ЈУГОСЛАВИЈЕ

САЧУВАТИ ПРИРОДУ И ЧОВЈЕКА

МЕБУ ВИШЕ криза које потресају нашу планету једна од најтежих је свакако еколошка. Она је условљена брзим развојем индустрије и научно-технолошке револуције које битно утичу на промјене у односу људског друштва и животне средине. Справом се генетичари данас питају, веома забринуто, није ли изложен утицај савременог живота и наследни фонд живих организама, па наравно и човјека, који мијења средину, али и она њега. Еколози упозоравају да се распламсавају извори генетског угрожавања живота сви

јета и издана у дан расте ризик који може бити судбино сан за живот на нашој планети.

Ово се, између остalog, чуло на Седмом конгресу биолога Југославије, који је у хотелском комплексу у Бечићима, окупио преко 800 учесника. Овај велики научни склоп отворио је Ненад Бућин, предсједник Савеза конференције ССРН Југославије.

Једна од главних тема Конгреса била је „Улога биолога и науке у производњи хране и заштити све угроженије животне средине“. Да би пратили стање у животној

промјене није без основа. Научници и просветни радници били су једногласни у ставу да промјене морају почети од реформе знања која ученici стиче, а не имена школе или усмјерења на којем ће га стечи.

Анализа једног од уџбеника биологије за пети разред, урађена у Новом Саду, показала је да су основни проблеми обухваћени, али да задаци, са ријетким изузетима, траже од ученика само памћење и репродукцију чињеница и појмова који не захтјевају виши ниво интелектуалног ангажовања. Последици оваквог учења, а оно не важи само за пети разред него и за основну школу, су јасне: фаворизован је онај ученик који брзо и ефикасно усваја туђе знање, а ова једнострана селекција потпуно елиминише креативце. Будући научници се, управо „крију“ међу њима.

Оцјене уџбеника разликују се међутим, од републике до републике. Да се ни би лози не познају најбоље међу собом показала је и реакција на дискусију једног дегелегата који је говорио о квалитету заједничких уџбеника из биологије: испоставило се да такви и не постоје.

Предлози за промјене у биолошком образовању нашли су место и у Закључцима који се путују ка конкретизацији биологије. Да се ни би лози не познају најбоље међу собом показала је и реакција на дискусију једног дегелегата који је говорио о квалитету заједничких уџбеника из биологије: испоставило се да такви и не постоје.

Средини Конгрес је прихватио предлог еколога и усвојио Резолуцију о организовању основног мониторинг система у биорезерватима у свим републикама и покрајинама.

У нашој земљи, наиме, још увијек није уведен мониторинг систем у биорезерватима, језгрима и на мору како би сакупили и трајно пратили податке о стању средине и биоценозе у свим екосистемима. Недостатак основног мониторинг система не омогуја нашој науци да оцени ниво стапајући и врсту регионалног или локалног загађења, нити да прогнозира будућим стању животне средине.

С. Г.

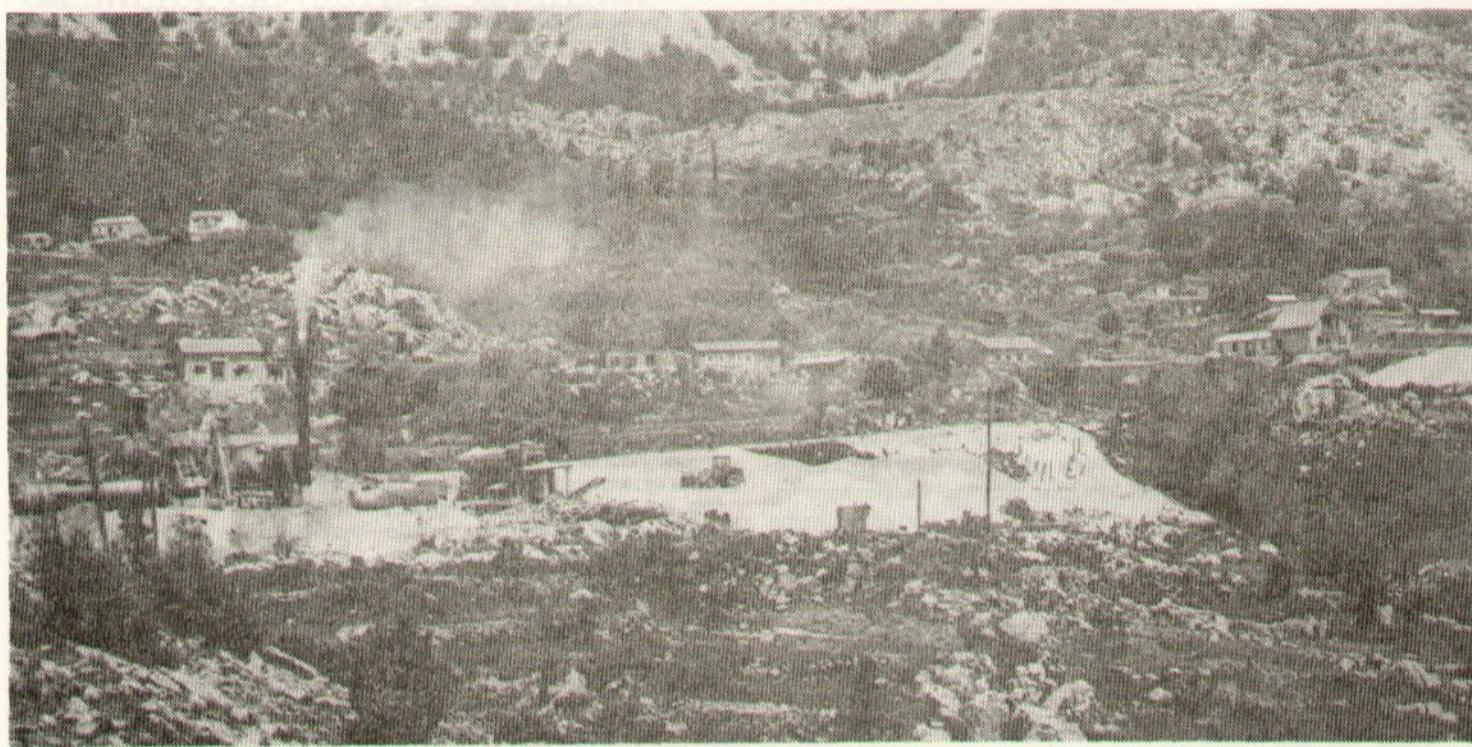
ПРИЈМЈЕРИ

— Вађење пијеска из море у околини Раба угрозије је живот свијет у води. Успјели смо, уз помоћ инспекције, да то забранимо. Одмах послије тога до витливци су се снашли на ћејији су други резервоар пијеска код сусједног острва, а засадили биљке које ту никад нијесу уситњевале, нити ће моћи, постало је јасно да захтјев за радикалне

(Мирјана Легац)

— Све отпадне воде Крајевац испушта у Лепеницу, ријеку која је, у ствари, мало већи поток. Ако је овом граду стало да конкурише Јапанцима технологијом у производњи аутомобила морало би, бар да покушаје конкурисати и јапанском ангажовању пративим загађивањем.

(Мирољуб Ристановић)

Брајићи под „каменом прашином“

— Нико Перов са Брајића већ пет-шест година не отвара прозоре на својој кући. Не може и не смије од области камене прашине што се диже из каменолома који је на самом кућном прагу. Није много боље ни код нас који смо удаљени десетак метара. Камена прашина покрива све до краја села, до споменика у Мартиновићима. Хоће да нас иселе из ове природе и лепоте, сада када смо пут добили, мору се и градовима приближили, омоћућиши да нам дјеца у школе иду, многи на посао. — Ово нам је причао ових дана Нико Вулетић са Брајића, а исто мисле и говоре сви житељи овог краја надомак мора и Цетиња.

— Можемо садити само кромпир и лук који рађају у земљи. Трава је више од штете него од користи. Почекла је од ње стока крепавати. Зaborавили смо на земљотрес од 1979. године. Сада нас сваки дан потресају ја-

БРАЈИЋИ И КАМЕНОЛОМ

* ШТА СВЕ ПРЕЖИВЉАВАЈУ МЈЕШТАНИ ОВОГ СЕЛА ЗБОГ „БИЈЕЛЕ ПРАШИНЕ“ У КОЈОЈ СЕ ГОДИНАМА ГУШЕ

ке експлозије из каменолома. Нема куће која није на пукла од тих детонација. Опада малтер, али и пријеп са кућа, жале се у Брајићима.

Све су то подносили, кажу, јер су се надали да ће једног дана све престати. Муке се међутим, изгледа настајују, јер Будвани сада хоће да каменолом продају „Маврову“ из Скопља. То је „препунило чашу“ у узбурканим Брајићима, али и после дана тврдња да све то није тако опасно.

— Они који то говоре не ка наврате до Брајића. Угостићемо их првотом и купом сом који је растао на на-

штим пивавама. Истине, то је онај купус који је, због на слага камене прашине у главицама два пута тежи од било којег другог купуса у држави, говори са грчом мјештанин Данило Пејаковић.

Данас су Брајићи ипак са мо примјер како се у неким срединама брине о заштити човјекове околине и његовог здравља. Ситна рачуница да је економичније експлоатисати камен ближе грађевинским објектима и уз насеља, саобраћајнице, водоводе и аеродроме, на крају показује друге рачуне. А бар мајда на „камене руде“ имамо у изобиљу и то на локацијама где ти објекти не би угрожа-

вали средину. Нијесу само Брајићи примјер да радимо супротно. Каменоломи у Српској надомак Титограда, на самој јадранској магистрали, у Чању где се облаци прашине не издигну изнад чувене „Бијерне обале“ и многи други потврђују.

Сужавају се чисти простори ширењем индустријских пољопривредних и урбаних средина. Базени за сакупљање индустријске јатовине постоје у тијесним филтерима, тамо где их има непоуздано, отпадне воде се изливавају и где не би смјеле, а неријетко осетију неометене и домаће животиње.

Ч. Р.

ТУРИСТИЧКИ СКУПОВИ

У РЕГЕНЗБУРГУ је, од 1. до 4. октобра, одржана Скупштина Међународне организације за општу туристичку пропаганду — НОА (Нирнберг — Алпи — Јадран). Прет

ходно је у Загребу, 30. септембра, одржан састанак југословенских градова, чланова поменуте организације за општу туристичку пропаганду — НОА (Нирнберг — Алпи — Јадран). Прет

СКУПШТИНА НОА У РЕГЕНЗБУРГУ

нансијској ситуацији, го-
дишњој скупштини у Регензбургу и заузимању
заједничких ставова о
формирању нове пропа-
гандне концепције НОА.
На Скупштини у Резен

бургу усвојен је извјештај о једногодишњем раз-
ду, извјештај о финан-
сијском пословању и до-
несен Програм рада и Фи-
нансијски план за 1987.
годину.

Посебна пажња је по-
свећена новој пропаганд-
ној концепцији рада
НОА, из разлога што је
почела изградња тунела
кроз Караванке, што ће,
на одређен начин, смањи-
ти интересовање туриста
за правац који пропагира
НОА.

На завршетку рада Скупштине у Регензбургу је организована презентација Загреба као домаћина Универзијаде 87. и конференција за штампу. Учесници Скупштине су обишли градове Пасау и Велс и упознали се са туристичком понудом ових подунавских градова.

На Скупштини је усвојен закључак да се сљедећа сједница НОА одржи у Будви, у октобру 1987.

Вл. Ст.

Са пријема у градској вијећници у Регензбургу

ВИЈЕСТИ

КОНГРЕС МЕТАЛАЦА

ОД 29. СЕПТЕМБРА до 2. октобра у Будви је одржан међународни научни скуп металаца. Циљ је био да се прикажу најновија достигнућа у истраживању, примјени и, посебно, пројектовању челичних конструкција и назначе практична дости-
нућа у овој важној областима индустрије.

На скупу су учествова-
ли представници 25 зема-
ља Европе, и на њему је поднијето око 150 рефе-
рата и саопштења.

Домаћи стручњаци под-
нијели су тридесет рефе-
рата и саопштења.

Д. Н.

— ● —

„ЗЕТА - ФИЛМ“

НОВА РЕВИЈА ФИЛМОВА

Нова ревија филмова коју је приредила „Зета филм“ је пета у овој години, када овај колектив слави тридесет година свог успјешног рада. Прву је организовала марта мјесец у Сарајеву у оквиру „Да на Будве“ у олимпијском граду. Друге двије у својој дворани, трећу у Титограду септембра мјесеца и сада пету када радио и свечано обиљежава три десећије рада.

Од 6. октобра наши љуби-
тељи филмске умјетности мо-
гли су да виде „Амадеуса“,
Милоша Формана, „Силвера
да“, Лоренса Касдана, „Сма-
рагдину шуму“, Џона Бурмена,
„Иди и гледај“, Елема Климова, „Закон ћутања“, Енди Дејвиса, „Благо цара Со-
ломона“, Џона Ли Томпсона и
„Добровољце“, Предрага Голубовића.

С. П.

ИСПРАВКА

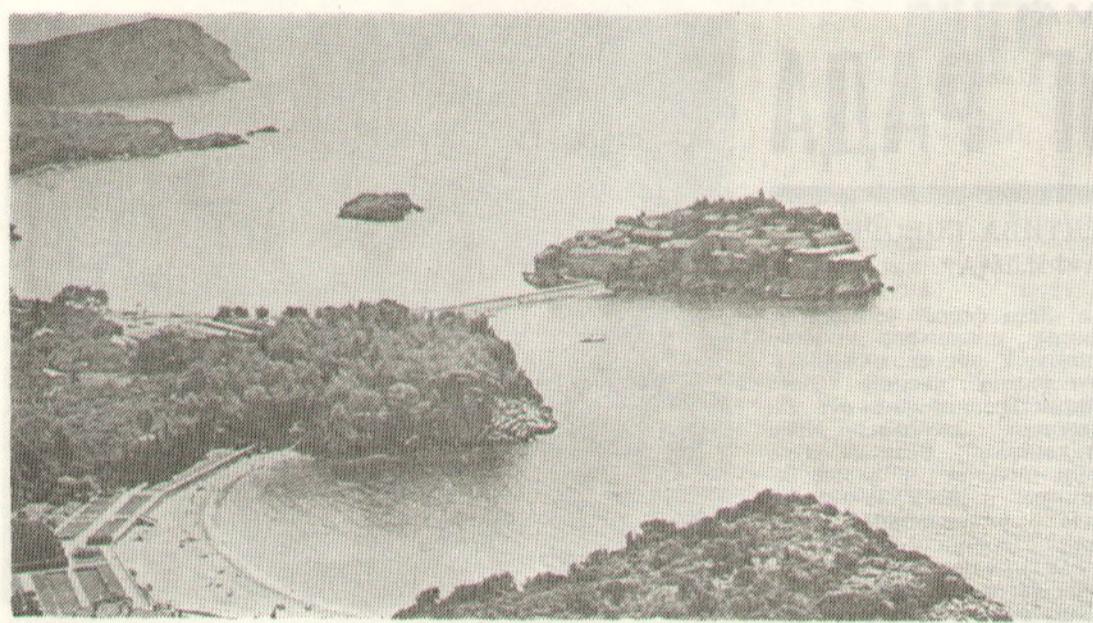
У „Приморским новинама“ од 1. октобра ове године, у тексту Тридесет година „Зета филма“, испод фотографије покојног Гојка Краповића, бившег директора овог предузећа, стоји Рајко. Можимо читасце за извиђање због ове грешке.

ОГЛАС

Самостални водоин-
сталатер Богольуб Јова-
новић из Будве, нуди
брзе и квалитетне услу-
ге на поправци, замјени
или монтирању
свих водоводних инста-
лација.

Пружам брзе услу-
ге и по прихватљивим
циjenама.

Своје захтјеве јави-
те на телефон 43-193,
код Светолика Поповића
у Будви.

У Светом Стефану су се надметали бармени Европе

ТРАДИЦИОНАЛНО ТАКМИЧЕЊЕ БАРМЕНА**НАЈБОЉИ — МИЉЕНКО МУЊАС**

У ГРАДУ ХОТЕЛУ „Свети Стефан” 4. и 5. октобра, под покровитељством више угледних произвођача жестоких пића из Европе и „Монтенегро туриста” одржано је традиционално међународно такмичење европских бармена из Италије, Аустрије, Швајцарске, Мађарске, Шведске, СР Њемачке, Малте и Југославије, где се за трећи трофеј „Свети Стефан 86” борило 39 бармена.

Овај угледни трофеј са „Светог Стефана” однело је Миљенко Муњас са Рабца. Муњас је био најбољи и у припремању дугох пића. У припреми кратких пића титула је припадала Ђованију Понце-

ту из Милана. Награду стручног жирија понијео је Ерих Штајнер из Беча, а жири публике за најбоље миксани коктел прогласио је онај Чарлса Карланеа са Малте. Велики пехар Туристичког савеза Будве је однело Антун Сигмунд из Офенбурга у СР Њемачкој.

С. П.

РАЗГОВОРИ ПОСЛИЈЕ СЕЗОНЕ**ПОТРЕБНИ СУ РАДНИЧКИ ХОТЕЛИ**

Главна туристичка сезона је за нама. Туристички радници изводе билансе. Хотел „Будва” и даље наставља да ради као да је туристичка сезона тек почела...

Директор „Будве”, Ратомир Каракић, каже:

— Потребно је што више оваквих хотела, јер су они једини, који могу у оваквом економском кризи, какву пре живљава наша земља, да примије раднике. У хотелима туристичких организација за југословенске раднике, у садашњој ситуацији, дужи бораvak је незамислив. Тамо су дневни пансиони, малтене, који и цијеле радничке плационице овог љета радника Ваљаонице из Севојна стајају 2800 динара.

Наш хотел је овог љета био претијесан. Има свега 110 лежаја. Морали смо још да за купимо 250 кревета у домаћој радиности у непосредној околини. Ти гости, хранили су се у хотелу „Будва”, а цијена је била иста 2800 динара. Наш Синдикат у Севојну, радицима, чији је посао оцијењен као тежи, цио одмор је финансирао, као и оним радницима који дужи период раде у фабрици.

У нашем хотелу, имали смо велики број гостију који су током љетњих ноћи, па

и сада, тако да кажем били редовни посетиоци наше терасе, која прима преко 400 гостију. Знали смо да одаберемо добру музiku и пјеваче, а уз то имали смо умјерење. Гости нам нијесу

обилазили кафану, ресторан и терасу. Свако место је било пуно. Захваљујући томе, ванпансионаска потрошња у хотелу у односу на лајско ће осјетно повећана.

П. С.

ПОЧЕЛА ИЗГРАДЊА РЕГИОНАЛНОГ ВОДОВОДА

ДЕТОНАЦИЈАМА МИНА 27. септембра у Глухом Долу у Црници, које је потпалио Веселин Бурановић, члан Предсједништва СФРЈ, почела је изградња Регионалног водовода од Скадарског језера према Црногорском приморју. Мине су испаљене на почетку улаза у тунел кроз Созину који ће бити дугачак 4.180 метара.

Значај овог пројекта је толико велики и ургентан да је велика штета што давно није овај објекат пуштен у рад, него тек почиње његова изградња. Неизградњи је прије свега допринијело сиромаштво, јер су била потребна велика средства за изградњу овог водовода, али и неспособност да се салгеда дугороч на визија развоја која ће бити постакнута завршетком овог пројекта, као и неспособност да се развије сарадња комуна на Црногорском приморју на изградњи овог важног објекта од значаја за становништво прије свега ових комуна. То треба да буде науч, да за тварања сваке врсте доносе само штету, рекао је између остalog Веселин Бурановић, отварајући радове.

ИЗ СУП-а**ОТКРИВЕНИ КРАДЉИВЦИ АМФОРА**

ПРОТИВ Бартула Силића, капетана рибарског брода „Партизан”, власништво Попривредне задруге „Партизанска веза” из Ловишта на Корчули и чланова посаде Златка Капора Пера Јелушкића, Живка Јаворчића и Ивана Срчоја, будвански СУП је подио кривичне пријаве због сумње да су починили кривично дјело присвајања вриједних археолошких ископина.

На основу пријаве инспектора за лов и риболов СО Будве, Бранка Кульаче, радници СУП Будве су у два наврата претресли брод „Партизан” који је био усидрен у градској луци поред хладњаче којом је требало да се транспортује уловљена риба, а по свему судећи и украдене амфоре. Том приликом је на више мјesta на броду пронађе

но 17 великих амфора, изузетне културно-историјске вредности. У бродски дневник није било уписано када су и на који начин амфоре нађене, што јасно указује на то да је постојала намјера да се оне отуђе.

Амфоре су пренијете у историје РО „Стари град” која брине о обнови старе Будве. Археолог Наташа Вукотић је визуелним прегледом констатовала да се ради о амфорама из римског периода и да су „највјероватније, пронађене близу рибарског села Бигова.

Занимљиво је напоменути да је СУП Корчуле обавијестио Будване да су укући Бартула Силића у Ловиштима, пронађене двије амфоре за које није успио да докаже поријекло.

С. Г.

Детаљ из старог града

ИЗ СУСЈЕДНИХ КОМУНА**ОБНОВА ДЕВЕТ ЦРКАВА У ТИВТУ**

ОБНОВА девет цркава у тиватској општини повјерена је радницима „Рудис инжињеринга” из Требиња. Словеначки неимари треба да до јула идуће године санирају од тешких последица земљотреса сакралне објекте: Свети Роко у Доњој Ластви, Света Саба у Тивту, Света Тројица на Превлаци, Госпу од милости на истоименом острву, Свети Петар у Богдашићима, Свети Јован у Бурашевићима, Свети Вид у Горњој Ластви, Света Госпођа у Радовићима и Свети Лука у Гошићима.

У санацију и обнову ових споменика културе биће уложено 425 милиона динара.

ОСУБЕНИ НАШИ МОРНАРИ У МАРОКУ

Војни суд у Рабату осудио је десеторицу поморача са брода „Адмирал Змајевић” каторске „Југоцеаније” који су били оптужени за шверу оружја на казне затвора у укупном трајању од 52. године.

Заповједник брода, професор Милорад Рашиковић, ослобођен је оптужбе од стране власти у граду Тангер, где је брод „заробљен”. О судбини брода, до закључења овог листа нијесмо добили изјештај.

„Адмирал Змајевић” је пловио на линији Мексички залив — Средоземље. Приликом задржавања у луци Тангер у Мароку, бродски електричар Рајко Лончар по кувао је да прода један пиштол неком мароканском грађанину. Ухапшен је одмах а потом је услиједио претрес брода. Пronađeno је 14 пиштола и извјесна количина муниције. Прво битно је било ухапшено 16 поморaca: пет су пуштени током истраге, а једног је ослободио суд.

Примјерио: С. Гргичевић

**УЗ 50-ГОДИШЊИЦУ КЊИЖЕВНОГ
РАДА ЧЕДА ВУКОВИЋА**

Од мноштва писама и посланица „да им се никад броја знати неће”, Вуковић је направио избор „ФРЕСКЕ НА КАМЕНУ”, који свједочи о његовој стваралачкој заинтересованости за аутентичне вриједности културно-историјског наслеђа и смислу „за критичко приступавање свега што је остало да зрачи у времену”. Поред 13 епских пјесама, Стеге, Биографије Петра I, Законика црногорског и брдског и Тестамента, приређивач је одабрао 120 посланица упућених разним братствима, племенима и истакнутим појединцима. Одвојио је посланицу од обичних писама и указао на њихов језик и стил. У преговору „Ријеч писана руком невоље” Вуковић истиче: „...И поред тога што их је писала рука усамљеничка, посланице Петра I нијесу биле (нити их сада можемо тако доживљавати) нека врста усамљеничких солилоквија, нека врста издавеничких разговора са собом, нити с временом као таквим, с временом без људи. Одиста, то нијесу биле усамљенички монологи, настали из потребе да се искаже немирни и мислима богати унутрашњи свијет Петра I. То су, у ствари, биле дијалози, активна, дјелотворна обраћања људима; биле су то чудни дијалози од којих чујемо само један глас и разабирамо само ријечи једне стране, али осјећамо да је, ишак, присутна и она друга страна, која треба да чује и прими ријечи посланица — одјекују њене мобле упућене Владици, присутни су болни јауци унесрећени, присутни су, и то веома активно, отпори на поруке и савјете Петра I, па се он с тим отпорима обрачунаша, присутан је и онај дубоки, мукли глас времена којем су посланице окренуте...” „Те самосвојне и архично интониране посланице” које су „у исти мах писма у обичном смислу, бесједе изгворене на хартији и службена акта упућена поданицима”, Петар I је слава из Стјевића — 19, по једну из Пипера, Савине, Шодмаши и са Ловћена, двије „и Ерцег Новог”, четири из Острога, 74 са Цетића, а за 14 није назначено одакле су упућене. Све без разлике су „драматични дијалози... Њихове ријечи траже путеве к људима („Ми немојмо сви” — пише он Радуловићима — „љубезна браћа, умиријети и тешко нама ако један другога на овоме свијету... не љубимо”), то су гласови меки и молбени” (...И опет вас молим” — читамо у посланици Глуходољашима — „и три пута страшним именом божјим заклињем да пазите своје поштење и своју вјерност и слободу”), огорчени (...Видим да ви сваки дан” — обраћа се Црногорцима и Брђанима — „више у своје самовјество и безаконије напредујете и да ви је милије зло и срамота, него ли добро и поштење”), пријетећи (...Који ли се нађе” — пише, између остalog, Чевљанима, Цацама и Вјелицима — „од стране главарске, али од којега племства и братства толико злога и окамењенога срца... да смутњу учини и на мир не пристане, тајки од Господа Бога сведржитеља да буде проклет и да му Бог смути срце и мозак, да погине од праведнога суда божјака, како зли и безаконије крвомутник, и дом његов да остане пуст”), гласови „подивљали, осветнички, кликтиви, унезвијери, сујевјери, гладни, придављени” (...Ако нећете другачије радит, него ли сте досад радили” — пријети он главарима — „и другојачији начин учинит, него ли сте досад учинили, ја ћу се од свијех пословах и дјелах црногорцијех уклонит, да већ никад никому не споменем за суд, ни за кулук, ни за слогу, ни за другу никакву работу црногорску, него ћу оставит на сорвешену вољу свакому да чини што му срце жели”.

Био је „увијек тијесно окружен људима” — наводимо ријечи из предговора — „толико тијесно да су му готово и дах отгимали” (...Знам” — читамо у посланици Ријечкој нахији — „да ме послушат нећете, кад за ваше и свега народа добро говорим, видећи да зла са свијећом иштете и да га истинито, без сваке лаже и пријеваре, хоћете наћи. И ако ово не буде истина, реците ми да сам лажак и ништачовјек”).

Око 1808. године Жупљани му се обрађују: „...И ово, господару, да разумијеш како твоје старешине, што си их поставил по Ровцима, те си их посердарио и завојводио и покнежио, за сиротињу у зб час, и они јадну сиротињу расхеираше голу и босу по Турцима: а што годе сиромаси имаше, све узеше, и живо и мртво, Ровчани, а пред њима Мијат сердар и с њим сви Церовчани и сви Мртвободочани... ма, за Бога, господару, не дај зломе човјеку руке да сиротињу разгоне и расеља...” Година 1817. — а не само она него и многе друге била је веома тешка за Црној Гору: „Народ у мјесец дана није ни једанпут јео хљеба иако само коријен и траве свакојакога рода... И куга бjeше к томе, па се јави и земљотрес” — поп Тошо Шоровић писао је презадуженом Владици, који није имао ни довољно хартије за преписку, о трагичном покушају исељавања Црногорца: „...И ми триста чељади — и Станко је био с нама... ми смо погинули од болести и стојали смо на море, док смо дошли под Цариград, више но жездесет дана... пак проклети Грци — петнаест — изједоше ни харач и покрађаше... а за дводесет и три дни нијесмо хљеба окусили, но се налиха у Грка шенице, те смо је фрешку зобали... Помријеше дводесет и четврто, што су ни Грци дестрагали и ни једно нису на крај укопали, но свако у море бачиши... И хоћаху нас Грци продати паши од Јањине, но утекомо...” И потпис: „Поп Тошо Шоровић који је на ови свијет несрћан” (...Гоњен потребама да одговара на молбе и захтјеве за помоћ, да смирије, и мири, и зове у бој, Петар I нигде и никад мира није имао”, већ се ријечју, пером и примјером борио за слободу Црне Горе, и за ту малу брдску земљу — како је рекао Мармије — „био што и Петар Велики за пространу руску империју”.

ПРЕДЊЕГОШЕВСКО ДОБА

Са др Ником Мартиновићем, Ристом Ковијанићем и др Славком Мијушковићем Чедо Вуковић је одабрао и приредио „ПРЕДЊЕГОШЕВСКО ДОБА”, текстове писане између XI и XIX вијека, почев од првог нашег љубавног романа „Владимир и Косара” Зећанина из Крајине (Попа Дукљанина) и Григорија Дијака, који се потписао на kraju „Мирослављевог јеванђеља”, преко одломка из правне и црквене књижевности, написа на задужбинама, разних повеља, захтјева за раставу брака, Грабљацког статута, Закона Ивана Црнојевића, Тестамента његовог сина Ђурђа, разних записа на мачевима и јеванђелима, уговора о умирима, писама Матије Змајевића и Владику Данилу, одломака из „Књиге за Черногорце” Василија Петровића Његоша и „Будванских анала” Антуна Којовића, разних саслушања и пресуда до посланица, законика и епских пјесама Петра I, који „изван пера и језика не имаде силе никакве за привести непокорне на послушањије”.

„НАДВРЕМЕНСКИ ГЛАСОВИ” такође је антологијски избор текстова из старијих документа и, како је његов приређивач Вуковић истакао у предговору, својевrstan „прозор у црногорску прошлост”. Ријечи тих записа — епитафа барског епископа Петра (XI вијек), „Клетве” Ивана Црнојевића, потврда о прилозима и завјештањима, пресуда, „Љетописа Будве” каноника Крста Ивановића, заклетви, сентенција о умирима, писама владику Висариона Бајиће, војводе Драпшика, Вукоте и Озринића, кнеза

РИЈЕЧ ПИСАНА РУКОМ НЕВОЉЕ

— НА МАРГИНАМА ПРИРЕЂЕНИХ ИЗДАЊА —

Станоја и Џетињана, његушкихглавара, Илије Дрекаловића, Андрије Љурашкића, владика Данила, Саве, Василија, Петра I и црногорскихглавара — „не теке да читаоца плијене саме собом, да се огласе необичним спреговима и звуком... а ипак то постижу. Оне би да спојано проговоре о самим суштинама времена и збивањима човјековог отимања злу...”

Црногорски владици и главари „писали су о судбини народа, о народним невољама и потребама и оним трагичним тренуцима најезда, бојева, куге, глади, када се опстанак гiba на теразијама између очаја и отпора”. Наведимо као потврду предњег само једну реченицу из писма црногорскихглавара Њесару: „...Ми живимо при овим каменитијем горама, не имајући ни једнога од свијета добра...”

ОД ЊЕГОША ДО МОДЕРНОГ КЊИЖЕВНОГ ИЗРАЗА

Избор црногорске приповједачке прозе, „ИЗВИРИЈЕЧ” обухвата 15 прилога четрнаесторице аутора: Петра Петровића Његоша („Сан на Божић”, Стевана Митрова Љубише („Кањош Мацедоновић”), Вука Врчевића („Кам тамо а кам овамо” и „Земаљски суд после погибије двоје несретно сватова”), Љура Т. Петровића („Put у пакао”), Филипа Ј. Ковачевића („Стрико Pero”), Марка Цара („Из витешког доба”), Луке Јововића („Прије и сад или седам ноћи код дјела Јова”), Јована Ф. Иванишевића („Живи светац”), Новице Ковачевића („Срећа”), Андрије Јовићевића („Перјаник”), Марка Мильјанова („Прва поара Куча”), Видка Трипковића („Из ренесанса”), Радована Петровића — Тунгуза Невесињског („Под снијегом”) и Симе Шобајића („Миромај јади”).

Поред предговора („Приповједачки кораци у Црној Гори”), Чедо Вуковић је у „Општим напоменама” највеће прилично исцрпне изворе биографских података за ауторе чије су приповједјетке ушли у овај избор, затим рађене биографске податке за Шпира Бондића, Риста Башковића, Љубомира А. Булатовића, др Антона Верона, Риста М. Поповића, М. Ст. Врчевића, П. И. Букића, др Михаила Вукчевића, Јока Тодорова Вукчевића, Сава Вулетића, Срећка Вуловића, Живка Драговића, Марка Драговића, Душана С. Ђукића, М. Ђуришића, Ивана Ђуровића, Илије Златичанића, В. Зорића, М. Ј. Иванишевића, Петра Д. Иванишевића, Саве Иванишевића, Љуке П. Кажића, Николе Корjenićа, Петра М. Лубурића, Крста В. Марковића, Дионисија Миковића, Стевана Миливојевића, Борислава Минића, К. Митровића, Милутине Томића („Никца од Ровина”), Данила Петрањића, Тома Крстова Поповића, Вељка Радојевића, Саве Ст. Радуловића, Јована П. Рогановића, Михаила Стругара, Илије Н. Хајдуковића, Гавра А. Церовића, Николе Ђаковића, Пера Шоћа и још неколицене псеудонима или иницијалима потписаних аутора чија дјела нису ушли у овај избор.

У предговору приређивач упућује читаоце и на допринос црногорској култури Симе Милутиновића Сарајлије, Лазе Костића, Јована Јовановића Змаја, Симе Матавуља, Јубе П. Ненадовића и других „извајања”, који су „не само утицали на унапређивање књижевног живота, на покретање књижевних публикација, већ и на креативно усмjerавање талената у Црној Гори”. Подсећају да су у црногорским листовима и часописима објављивани преводи Хомера, Шекспира, Тургјеве, Толстоја, Сјенкијевића, Золе, Јермонтова, Верна, Горког, Де Амичиса, Неруде и других страних књижевника, „што је, свакако, ширило видике наших аутора, богатило књижевно искуство млађих стваралаца, а уједно доприносило његовању укуса код читалаčke публике”.

ПУТОВАЊЕ КРОЗ ПУТОПИСЕ

У ПРЕДГОВОРУ ИЗВОРА ИЗ ПУТОПИСА црногорских аутора „С ПРАГА У СВИЈЕТ” Чедо Вуковић, поред Његошевих и Андрићевих, наводи ријечи Жила Леметра („Потреба да се загујимо још више у свеопшти животу гони или мами путнике и путописци да се запуте токовима свеопштег живота”) и Новице Ковачевића — Граовског („Путовање је општи факултет универзитета”). Истичући да му је првобитна намјера била да путописе изда у четири књиге — двије старије и двије савремених аутора, уз подјелу: по свијету и по нашој земљи, коју замисао није успио да оствари (штампана је само једна књига — избор од 47 путописа), приређивач наглашава да су они по садржини и стилу развертани у путописе са фактографским обиљежјима, путописе — свједочанства, путописе против мемоарским одзивима, приређивачко-медијативне, лирско-медијативне или изразито лирске путописе, путописе са освртом на културно-историјски ток времена и путописе — репортаже.

У избор „С прага у свијет” ушли су хронолошки сљедећи аутори: Маријан Болица („Ловћен — Језеро — Дукља”, 1614), Вуко Ивовић („Кад дођосмо у Цариград”, 1705), Крсто Мазаровић („Вијес мора и гусари”, 1716), Данило Павловић („Путештвеје”), Кирило Цвјетковић („Од пута утруђен”), Петар Петровић Његош („Подигнут Дедаловим крилима”), Никола Вајсевић („О мојем путештвију”), Вук Врчевић („Путовање са господаром књазом Данијилом у Грахово после рата Омер-паше и пропаст и смрт војводе Јакова”), Крсто Р. Јовановић („Пут”), Стефан Митров Љубишић („Бока”), др Анто Гвозденовић („Кратке путничке биљешке”), Д. З. Братинић /Данило Живадић/ („Из Никшића на Горанско”), Јован Поповић — Липовац („Ахил-Текинци или Туркомани”), др Лазар Томановић („Под Острогом”), Јован Јаушић („На Дурмитору”), Марко Драговић („С пута”), Јован Ф. Иванишевић („Један црногорски пут”), Милош Велимировић („На комовима...”), Марко Ћар („У Латинама”), Ђуро Шпадијер („На Иванову граду — Соколу”), Андро Ј. Ђурковић („Успомене с мора”), Гавро Вуковић („Из Цариграда”), Никола Петровић („Put у Цариград”), Пере Ј. Почек („Путописне биљешке из Норвешке и Сплит-берга”), Лазо Поповић („Неколико дана по српским земљама”), Новица Ковачевић — Граовски („С пута на хадилук”), Нико Хајдуковић („Караџићима и једрењацима”), Владимира Милић („По античким рушевинама”), Владо Ивелић („Успомене из поморског живота”), Дон Нико Луковић („Hagia Sophia”), Момчило Јојић („Непозната Америка”), Јанко Ђоновић („Под Гран Сасом”), Мирко Бањевић („У Лазаропољском задрузи”), Михаило Лалић („Покрај мора...”), Ратко Ђуровић („Тамница на Језеру”), Мирко Вујачић („Дурмитор”), Михаило Ражнатовић („Чево развој”), Душан Костић („To није било море него језеро”), Радован Зоговић („Putne забиљешке”), Бамил Сијарин („Асе лежи добри јунак”), Олга Перовић („Близки исток — још ближи...”), Божо Милачић („Пред вратима Сахаре...”), Вељко Влаховић („По земљама Далеког истока”), Мирослав Ђурковић („Јерменија настрам Арапата...”), Мило Краль („Дном језера сјутрашњег”) и Радоња Вешовић („Ханојско свануће”).

(У наредном броју: „Живот и дјело”)

Првенство слијепих шахиста Црне Горе

НАЈБОЉИ - МИЛАН ИВАНОВИЋ

ФУДБАЛ

Кренуло је...

Кренуло је, кренуло...
ОВАЈ РЕФРЕН, чуо се на утакмици између Будве и екипе Ибра из Рожаја, у којој су домаћи фудбалери напунили мрежу гостију и забиљежили прву победу у овогодишњем првенству.

Но, да се вратимо на утакмицу која је претходила овој, а у којој су Будвани били гости тиватском Арсеналу. Изабраници тренера Калезића, играли су веома добро и неподложни су се вратили у Будву. Резултат је био 0:0 и освојени, бод у гостима као да је дао крила домаћим играчима у сусрету са Ибром. Играло се на овој утакмици веома добро (то се углавном односи на фудбалере Будве који су демонстрирали заиста доподљив фудбал) и што је најважније нападачки квантитет је коначно „прорадио“. Лијево крило Вукотић је већ у 10 минуту савладао голмана гостију Вељића, а онда је на сцењу ступио најбољи поједи нац овог сусрета Станко Думинић. Оо у 44 минуту постиже заиста ефектан гол из слободног удараца и тако повећава војство. У другом дијелу утакмице домаћи фудбалери су наставили са атаковањем према голу Вељића. Напори су се исплатили: Думинић је погодио гостију мрежу у 75 и 76 минуту, постигајући тако хет-трик и своју екипу обезбиједио убедљиву победу и два врло важна бода.

Екипа Будве је наступила у следећем саставу: Ераковић, Душан Цвијо-вић, Челебић, Чучка, Мало вразић, Дакић, Радуловић, Думинић, Мирко Цвијовић, Поповић и Вукотић.

У овом сусрету догодила се и једна непријатност: цетрархалф гостију Ђа-товић је прво ошамарио Миодрага Чучку и овај му је узвратио истом мјером. Помоћни судија Синиша је само „видио“ прекријај Чучке, пријавио га главном арбитру Славку Петричевићу који му је пока зао пут у срлачоницу. Но и са десет играча Будвани су успјели да задрже игру, повећају војство и обезбиједе побјedu.

С. Грегорић

У ХОТЕЛУ „Парк“ у Будви од 1. до 5. октобра одржан је XXVII појединачни шампионат слијепих шахиста Црне Горе.

Наступило је 10 најјачих слијепих шахиста Црне Горе, углавном мајстроских кандидата и провокаторија, који су играли по Бергеровом систему — по два кола дневно.

Шампионат је отворио Филип Мучић, секретар Савеза слијепих Црне Горе, а покровитељи су били: „Монтенегротурист“ — Будва, „Монте негроекспрес“ — Будва, ОО УР „Палас“ — Петровац, До маћа радио „Петровац“, РО „Стари Град“ — Будва, „Јадрански сајам“ — Будва, Хотел „Парк“ — Будва и Савез за спорт и рекреацију инвалида Црне Горе — Титоград.

На шампионату је побиједио МИЛАН ИВАНОВИЋ, са освојених 8 поена, друго место заузeo је ВИТОМИР МЛ ИНАРИЋ, са 7 поена, треће место припало је САВУ БЛАГОЈЕВИЋУ, такође са 7 поена и 4 место заузeo је БЛАЖО СТОЈАНОВИЋ са освојених 5,5 поена.

За освојене прве три места на тајничарима су припадле медаље и симболичне новчане награде.

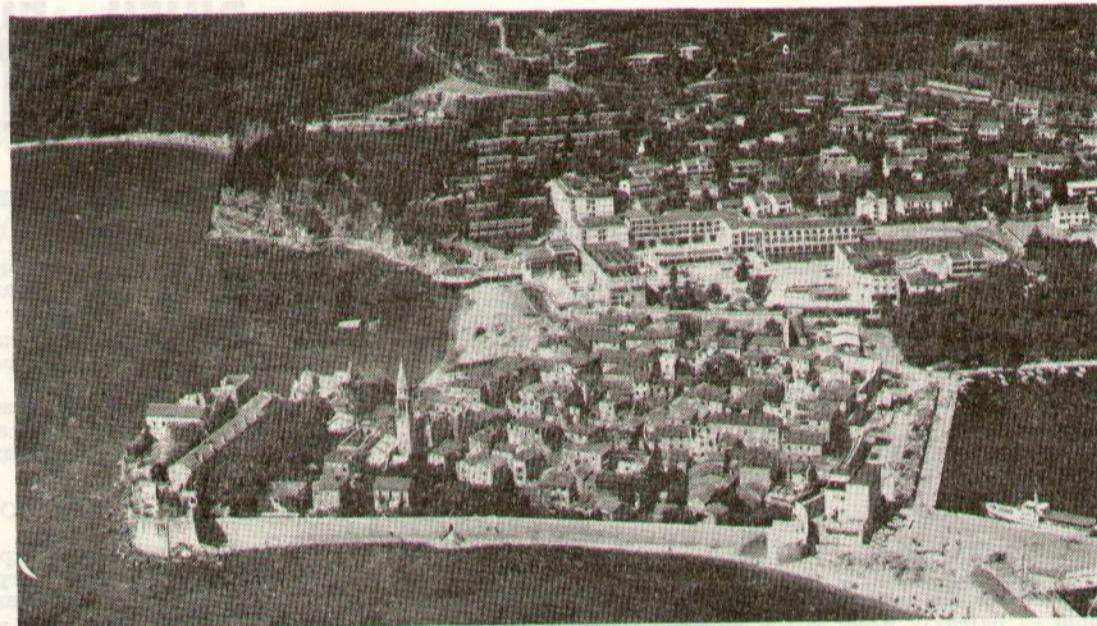
Миливоје Милашевић

КУТАК ЗА ПОЕЗИЈУ

ЗЕМЉОТРЕС

Оставља нам
Од давнина,
На сијасет
Рушевина.
Кад затутњи
Ствара чуда,
Свирепост га
Прати луда.
Тако кали
Дивљи бес,
Рушилачки
Земљотрес.

Митар А. Митровић

ЈЕДАН САЧУВАНИ опис из 1650. године који је сачинио дон Крсто Ивановић и данас се користи као вјеродостојан документ о изгледу Будве не само у VII вијеку, од када опис потиче, него и за неколико претходних вјекова. „Град Будва — саопштава дон Крсто Ивановић мален по опсегу зидина које га окружују или велик по угледу који ужива због својих врлина и храбости, смјештен је на обали морскаја на положају једнако племенитом као што је и његова клима која годиљудском здрављу. Море га окружује са свих страна осим са западне где постоји прилаз с копна широк око 100 корака. Град је свуда опасан зидовима... Према копну има двије куле, једну звану Градениго према сјеверу а другу више клашице према западу... Бедеми немају свуда пролаз за пјешаке јер свуда нијесу двоструки. Каштел Будве, саграђен у старо вријеме на јужној страни једног оточића с високим зидовима и равним површинама има потребна складишта за муницију, бунаре, пећи, стамбене зграде како за представнике државне власти тако и за војнике... У почетку Будва је имала четворо врата: једна са стране копна према заједно са другом са сјеверне стране према мору зvana Пизана, трећа зvana Пизанела према истоку, четврта према југу зvana Мурава. Ова двоје посљедњих зазидана су у пољедњем рату...“

Подаци из описа скоро да у потпуности изгледају као данашњи с изузетком што у историји Будве овај рат о коме се говори у опису није био посљедњи. Много их је пре

КАМЕНО ГНИЈЕЗДО

шло преко Будве, и прије и послије. И ратова и земљотреса. Она је увијек на истом мјесту ницала и живјела својим животом. Све тако још од V вијека прије нове ере када је први пут помиње учени Грк Софокле, као грчки трг или његов VII вјекова млађи римски лега Плиније у чије је вријеме римска (opidum Romanorum).

Велике сеобе народа у VII вијеку нове ере нијесу мимоишле ни Будву. Византијски цар Константин Порфирогенит оставио нам је подatak да су је у вријеме византијске власти, око 840 године опустошили Сараћи (Арабљани). Те исте године је, према и данас сачуваном напису, саграђена црква св. Марије као сијије названа - дејионик која и данас постоји. У I вијеку (око 1040 године) заједно са цијелом жупом припада кнезу Радославу, сину дукљанског кнеза Војислава, а послије 1078. године Будву заједно са Грబљем пријавио Бодин. Неколико година послије покорења Зете од стране Немањића (око 1183) и Будву је потпала под њихову власт (вјероватно око 1186-87. год.) и остала у њиховим рукама све до средине IV вијека, када је преузимају Балшићи. Крајем IV вијека, између 1392. и 1396. Будвом управља Радич Црнојевић, а од 1396. до 1398. Сандаль Хранић коме је одузима Ђурађ Стратимировић а убрзо потом Млечани, 1403. године они је уступају Балши III који је са више или мање успјеха задржава све

до 1419. године када је поново узимају Млечани. У међувремену, до 1442. године када је дефинитивно под влашћу Венеције, Будвом је управљао и деспот Ђурађ Бранковић дајући јој око 1440. године и неке привилегије. Бурна историја, једне мале тврђаве прије него вароши, једног „малог каменог гнијезда, са отприлике 800 душа и катедралом св. Јована Крститеља“ — како то сликовито каже др Мирко Ковачевић. У том малом гнијезду, Старом граду, како су је код нас називали у средњем вијеку или »civitas antiqua« код Латина наталожили су се сви вјекови, све њихове прилике и неприлике.

Сам град лежи у подножју два узвишења, унутар градских бедема, кастела св. Ивана и кастела св. Марије и пунта. На ова два кастела који су у почетку, а и касније у средњем вијеку били најбољи утврђени и чинили управу цитаделу града, посебно кастел св. Марије, подигнуте су све градске цркве: црква св. Ивана по неким најстарија црква у Будви, црква св. Марије, црква св. Саве која се по миње у вријеме Немањића и Балшића.

Испод ова два узвишења је градско насеље које у основи има антички ортогонални систем улица. Сондажна археолошка ископавања која су по сљедњим годинама вршили др Павле Мијовић и др Мирко Ковачевић показала су да у градским бедемима постоје знатни осади средњевјековних бедема подигнутих на ранијим античким